HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לברוקתי. הכא משמע דיש לה רפואה וכן בפ' המוצא יין (שבת דף עח.) גמי קאמר שכן כוחלין לברוקתי וקאמר דנכנסורות (דף נח:) מצינו ליה גבי מומין הקבועין ואומר רבינו ילמוד דכל מה שאינו עובר מחיליו אי ע"י רפואה קלה מצינו מוס קבוע אי גמי רפואה דהכא והמומין היינו בתמיהת המולי אבל בסוף המולי אין לו רפואה:

לכבא. שיניס[א] כלפי' בקונטרס כאן ולא כמו שפירש בעלמא (ע"ז דף כח.[ב]) דהיינו מניכיים[ב] מלמטרין בערבי פסחים (דף קיג.) לא תעקר ככא וכן בחולין (דף נט:) גמור ככי ושיני דגבי וחס לא שייך לומר בחיניסיים[ג]:

לברוקתי ליתי עקרבא דשב חומרי ונייבשיה בטולא ונישחוק תרתי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה ולימלי תלתא מכחלי בהאי עינא ותלתא מכחלי בהאי עינא טפי לא לימלי דאי לא פקע עיניה לשבריר דלילא ניתי שודרא ברקא וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא וניטרפו ינוקי חספא אבתריה ולימרו ליה [ו]אסא כלבא אכסא תרנגולא וליגבי שב אומצי משבעה בתי ולייתבינהו ניהליה בצינורא דדשא וניכלינהו [ז]בקלקולי דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא וניימרו הכי שבריר דפלוני בר פלוניתא שבקינהו לפלוני בר פלוניתא [ח]וליחרו לכלבא בבביתא דעיניה לשבריר דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיותא וניטוינהו אחספא דאומנא וליתיב איהו מגואי ואיניש אחרינא מאבראי וניימא ליה עוירא הב לי דאיכול וניימא ליה האיך פתיחא סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עילויה לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמיה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפורייא עתיקא וקורטסא ומוריקי וסומקא דלוליבא ונקלינהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא הדין וניתיב בנחיריה ואי לא ליחזי אמת המים דאזלת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא ונישקול טינא בידיה דימינא מתותי כרעא דשמאליה ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש בטינא וניתיב בנחיריה ואי לא ליתיב תותי מרזבא וניייתו מיא ולישדו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניתא לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סריך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב [ט]אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן [י]ניטל הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הריאה שניקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח אמר מר אי מריאה קאתי איתי ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה [יא]כוני מפירמא דסילקא ושבעה כוני פירמא דכרתי וחמשה כוני פרידא ותלתא כוני דטלפחי וכונא דכמונא וכונא דחבלי וכנגדן כנתא פטירתא וליבשיל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא חריפא דטבת לכבא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה ונימרסיה במישחא ומילחא ונתביה אטופראי דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה גדנפא דלישא וניזדהר לבישריה דקשי לחיורא לחינכי אמר רבי יוחנן [יב]חומתי כי ממרו ועיקרא דחומתי עדיף מממרו וניקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי לייתי פארי דריש נפייא וטלפחי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא וניקוט באמגוזא בפומיה לאיפתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה [יב]לברסם ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דחלבניתא דובשניתא ומלי תרוודא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחוזא חמרא נקידא ונישלוקינהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיזא חיוורתי

וניטייפיה

לכרוקתי: חולי שבעין שקורין טיילי"ח: דשב חומרי. מגומר בשבע גוונין מממת זקנה: ונייבשיה בטולא. כלומר שלא מממת שמש: סרסי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה. שני חלקים כחול וחלק אחד ממנו: שלשה מכחלי. מכחול הוא כנף עוף או כף רחב דק של עץ שנוטל בו הכחול ונותן בעין: שלשה מכחלי. שלשה פעמים: לימלי. יניח בעינו: דאי לא. מיזדהר ללא לימלי טפי פקע עיניה: לשבריר דלילה. שנוטים הבהות על האדם בלילה: שודרא ברקא. חצב של שיער בהמה ושל זנב סוס ופרס: וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלבא. יקשור אחד מרגליו ורגל הכלב בשני רצפי החצב: וניטרפו ינוקי חספא אבתריה. יקשקשו מינוקות שבכי מרסיס אחריו: וליימרו ליה: אסא כלבא אכסא תרנגולא. לחש זה: אסא כלבא אכסא תרנגולא. זקן כלב שוטה תרנגול: סומקי. מחיכות בשר: ושבעינהו ניהליה. בני הבתים להגך סומקי בצינורא דדשא: קלקלי. חשפות: ליפסוק. יתיר הקשר מרגלו: בבביתא דעיניה. בשבת עינו: סומקי. טחולים: אחספא דאומנא. כלי חרס מגוול שמקיזין לתוכו דם: וניימא ליה עוירא. לפתיחת הב לי ואיכול: פפי שילא בר סומקי. לחש הוא: טעם דלי במי כסף. לחש הוא: אשלא דפוריא. חצב של מיטה: וקורטסא. ייר של מוכין: ומוריקי. קרו"ג: וסומקא דלוליבא. דבר אדום הגדל בלולב: ונגדיל פתילתא. לשון גדילים[ט]. יעשה פתילה מן הצמר: ונטמיש בחלא. יגלגלנו בחומץ: וניגדבל. יגלגלנו בחפר וידבק החפר בו: ונעדו עליה. דרך מרזב: סריך. נדבק הקש בדם: גילא. חיטטי"ש: כיון. דלמת דכבדא שהיא תלויה למטה מן הריאה עולה למעלה ונפיק דרך הפה: אימר איתמוחי איתמח. כולה כבדא ולא נשתייר הימנה כלום ונפל לריאה דרך קנה הכבד שמחובר לקנה של ריאה: כוני. שלא תגרוף: פירמא דסילקא. קניצת תרדים מלינדור"ש: פרידא. מין עשב וי"ש מדיירשי"ש: וכנגדן. כשיעור כל אלו: כנתא פטירתא. חטטרי"ל של בהמה שהיתה פטר רחם לאמה: לבכא. חולי השיניים הפנימים: תומא יחידא. לחש שום שלא היה בו שלא נלעג אחד: ומרסיה. ישחקנו: אטופרא דאליונא. על לפורן של בוהן יד: ונדהר לבשריה. שלא יגע אותו שום בבשרו: דקשי לחיורא. לרעת: לחיכי. מבעבועות הגדילים בגרון כמין גלי"ט ובלשון רומי משטרגיילו"ן: חומתי כי ממרו. עלי של חמוס פילטר"ו טוב לרפואה זו כמין עשב שקורין ממרו בלשון ארמי: ועיקרא דחומתי. שורש החימוס פילטר"ו: עדיף. לרפואה מממרו. ממרו שבדמוע' לשון מורי: כני. חומתי וממרו: לאוקומי. המולי שלא ינפח יותר מדאי: לבשולי. המבעבועות שתקבץ לחה שלהן לתוכן שתהא כשיבקעו לותו: פחרי דיש נפיח. סוגיס גדולים שקפין למעלה בגרון כשמרקדין: ונולפחי בעפרייהו. עדשים עם עפר שנתלשו בהן: ושבולייהא. תלתן פיונור"ש: וחומרתא דכשותא. פרח שבכשות הומלו"ן: לחמגוות. כשיעור חגוו: לפחותי. המבעבועות של משטרגיילו"ן שיבקעו ותלה הליחה: לינפח ליה. בגרונו: בגילא דחיטתא. שהוא חלול כשיעור זרע השעלים לתוכו בראשו אחד ויכניסנו בתוך פיו של חולה על השליעה וינפח חבירו בראש השני ויעלו השעלים ויפלו ויחנו על החולי: לאסוקי. להעלות בשר לרפואת הסיקוע: מעולא דיש הכא. מתחת לל מניח המסולדות לצית הכסף בשדות ומתוקנות כעין מושב: לברסם. חולי שקורין לורי"ר והוא בא מן הראש דרך החוטם: כי פיסתקא דנשדור. כשיעור גלי"ט של מרז מסס נשדור שקורין ממוניק"ש: חלבניתא דובשניתא. חלבנה מתוקה שקורין גלמ"ש: שרוודא. קף: נטלא. כלי מחזיק רביעית: חמרא נקידא. יין צלול יפה שאינו מלוש: וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה. זה סימן יהיה לך לכשיבשל הנשדור בידוע שאחר שמנין מבושלין לפי שהוא קשה:

וניטייפיה

מוסף תוספות

א. האחרונים הטוחנים המאכל. תוס' חולין נט: ד"ה נתוי. ב. מקום מושב השיניים. תוס' ע"ז כח. ד"ה כני. ג. שאותן אין דרכן ליפול. תוס' חולין נח.

טייל"א [מייל"א]. קרום בעין הפוגע בראיה.
קרו"ג כרכום.
אישטריי"ס [אישטריי"ם]. קש.
מצינדור"א [מינצידור"א]. סלק קצוץ.
מדיירישר"ש [מירידייר"ש]. עץ דובדבן הבר.
אינטריי"ל. שומן המעיים.
גלנ"ט [גלנ"ץ]. בלוט.
אשטרנגילו"ן [אישטרנגיו"ן]. דלקת שקדים.
פילטר"ו [פילטר"א]. בן-חרצית (צמח).
בדמוני"א [בלדימוני"א]. שמֵר האלפים.
פינוגר"י. חילבה (גרגרנית יוונית, צמח המשמש לתבלין).
הומלו"ן. כשות.
אשטרנגילו"ן [אישטרנגילו"ן]. דלקת-שקדים.
צוריי"ר [צידי"ר]. נזלת חריפה.
גלנ"ט. בלוט.
אמוניק"א [אמוניאק"ו]. כלורייד, אמוניה.
גלמ"א. חלבנה.